

"Edirne'de Kültür ve Sanat"

**Ender
Bilar**

www.enderbilar.com

UNESCO DÜNYA MİRASI BİR KENTTE KENTLİ OLABİLMEK: EDİRNE -1

Kentleşme dar anlamıyla, kentlerin sayısının ve bu kentlerde yaşayan nüfusun artmasını ifade eder. Kentsel nüfus, doğum oranlarının ölüm oranlarından fazla olmasıyla doğal olarak artarken, aynı zamanda köy ve kasabalardan ve diğer kentlerden gerçekleşen göçler yoluyla da büyür.

Dolayısıyla kentleşme olgusu, bir toplumun ekonomik ve toplumsal yapısında meydana gelen değişimlerin sonucunda ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle kentleşmeyi tanımlarken, nüfus hareketlerine yol açan ekonomik ve toplumsal dönüşümleri de dikkate almak büyük önem taşır.¹

Bu bağlamda her kentin kendine özgü özellikleri ve ayırt edici nitelikleri, ona belirli bir kimlik kazandırır. Kent kimliğini oluşturan en önemli unsurlar kültür ve tarihtir. Her şehrin kendine ait bir "hikâyesi" bulunur. Bu hikâye, kentin tarihsel geçmişini ve zaman içinde geçirdiği kimlik oluşumu ile dönüşümünü yansıtır.

Bir şehre tarihsel açıdan yaklaşmak, onun tarih boyunca geçirdiği evreleri ve dinamik yapısını daha iyi anlamamızı sağlar. Aynı zamanda bu yaklaşım, şehrin kimliğinin zaman içinde nasıl değiştiğini de açıkça ortaya koyar.²

Edirne, tarih boyunca farklı uygarlıklara ev sahipliği yap-

mış; farklı sınıf ve karakterlere sahip³ bireylerin kültürel, sanatsal ve sosyal yaşam hikâyelerini geçmişten günümüze taşıyarak kadim kent algısını güçlü bir biçimde besleyen, çok katmanlı bir tarihsel belleğe sahip olmuştur.

Toplumsal süreçlerle biçimlenen yapısı sayesinde, barındırdığı uygarlıkların da mekânsal izlerini günümüze kadar aktarmayı başarmıştır.

Tarihi süreçte Bizans İmparatorluğu döneminde İstanbul'u koruyan kent konumunda iken Osmanlı döneminde İstanbul'u fetheden kent konumuna gelmesi, kentin mekânsal konumunun stratejik önemini göstermektedir.

Bu bağlamda Edirne'nin tarihsel süreç içerisinde biriktirdiği değerler, kentin yalnızca fiziksel bir yerleşim alanı olmanın ötesinde; sosyal, kültürel ve mekânsal unsurların iç içe geçtiği dinamik bir yapı sergilediğini ortaya koymaktadır.

Zaman içerisinde farklı uygarlıkların izleriyle biçimlenen bu yapı, kentin sürekli bir dönüşüm geçirmesine karşın geçmişle olan bağını koparmadan özgün bir karakter kazanmasını sağlamıştır. Bu noktada, tarihsel süreklilik ile mekânsal ve toplumsal dönüşümün kesişimin de yer alan kent kimliği kavramı, kentin nasıl algılandığını ve anlaşılan-

dırıldığını açıklamada önemli bir çerçeve sunmaktadır.

Kent kimliği, bir kenti diğer kentlerden ayıran; ona özgünlük, tanınırlık ve anlam kazandıran fiziksel, kültürel, tarihsel ve sosyal özelliklerin bütünüdür.⁴ Bu özellikler, kentin ruhunu ve karakterini oluşturarak kimliğini tamamlamaktadır. Kentleri geçmişten geleceğe taşıyan değerler, kentin "kim olduğunu" ortaya koyan temel belirleyiciler olup tarihsel ve kültürel birikimi, fiziksel ve mekânsal özellikleri, toplumsal yapısı, ekonomik ve işlevsel nitelikleri ile kente özgü simge ve imgeleri kapsamaktadır.

Ancak kentleşme süreçleri ele alınırken çoğu zaman kentlerin fiziksel ve demografik özellikleri ön plana çıkarılmaktadır. Toplumun sahip olduğu kültürel kimlik ve sosyal değerler ikinci plana itilmektedir. Oysa kentleri asıl şekillendiren ve onlara ruh kazandıran temel unsurlar, göz ardı edilen bu kültürel ve sosyal değerlerdir.⁵ Kentleşmenin yalnızca nüfus artışı ve mekânsal büyüme üzerinden değerlendirilmesi, kentin kültürel ve toplumsal boyutlarının göz ardı edilmesine yol açmaktadır. Bu süreçle birlikte ortaya çıkan en önemli olgulardan biri ise kentli olma bilinci; yani bireyin kentle kurduğu kültürel, tarihsel ve toplumsal bağdır.

Bir kentteki yapılar, sokaklar, meydanlar ve kamusal alanlar aracılığıyla geçmişle kurulan ilişkiler, mekânsal hafızanın oluşumunda belirleyici rol oynamaktadır. Bu hafızanın korunması ya da tahrip edilmesi, kent kimliği üzerinde doğrudan ve derin etkiler yaratacaktır. Bu etkiler kentin tarihsel sürekliliği ve özgünlüğünün sürdürülebilirliğini de etkileyecektir.

Bu noktada kent kültürü ve kent kimliği, kentin geçmişi ile bugünü arasında kurulan bağın temel unsurları olarak öne çıkmaktadır. Kültürel miras ise bu bağın hem somut hem de somut olmayan değerlerinin sembolik taşıyıcısıdır. Özellikle UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan kentlerde, kül-

türel mirasın korunması ve yaşatılması, kentli bilincinin ve aidiyet duygusunun oluşmasında belirleyici bir rol üstlenmektedir. Bu bağlamda kentleşme, kent kültürü ve kent kimliği arasındaki ilişkinin, kültürel mirasın algılanma ve sahiplenilme biçimleri üzerindeki rolü büyük önem taşımaktadır.

Bu nedenle bireyin yaşadığı kenti algılayabilmesi ve anlamlandırabilmesi, kentteki tarihî yapılar, kamusal alanlar ve kültürel değerler gibi ipuçlarının çeşitliliğiyle doğrudan ilişkilidir.⁶ Bu ipuçları, kent kimliğinin içselleştirilmesine ve bireyin kente yönelik aidiyet duygusunun gelişmesine katkı sağlamaktadır.

Bu kuramsal çerçeve, Edirne'nin tarihsel gelişim süreci üzerinden somut biçimde izlenebilmektedir. Edirne'nin nüfus yapısı, fetih sonrası dönemde başlayan yerleşime politikaları ve göç hareketleriyle şekillenmiş, uzun süre çok kültürlü bir kent kimliği taşımıştır. Sultan I. Murat döneminde Anadolu'dan getirilen Türk nüfusun yanı sıra bazı Hristiyan grupların da kente yerleştirilmesiyle başlayan bu süreç, II. Bayezid döneminde İber Yarımadası, İtalya ve Akdeniz adalarından sürülen Musevilerin Edirne'ye yerleşmesiyle daha da çeşitlenmiştir. Bu gelişmeler sonucunda Edirne, Müslüman, Hristiyan ve Musevilerin bir arada yaşadığı kozmopolit bir şehir hâline gelmiş ve bu çok kültürlü yapı 19. yüzyıla kadar büyük ölçüde korunmuştur. Ancak 19. yüzyılda yaşanan işgaller ve sa-

vaşlar, özellikle 1828-1829 Osmanlı-Rus Savaşı ve Balkan Savaşları, kentin demografik, sosyal ve ekonomik dengelerini önemli ölçüde sarsmıştır. Bu dönemlerde yaşanan göç ve nüfus mübadeleleri Edirne'nin nüfusunu azaltmıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında kentte yaşayan Musevi nüfusun büyük bir bölümü İsrail Devleti'ne göç etmiş, Balkan ülkelerinde komünist rejimlerin kurulmasıyla birlikte bu ülkelerden Türkiye'ye yönelen Türk nüfusun bir kısmı Edirne'ye yerleşmiştir.⁷

Bu süreçler, Edirne'nin tarihsel çok kültürlü yapısını yeniden şekillendirirken, Cumhuriyet döneminde iç göçlerin de etkisiyle kent nüfusu yeniden artış göstermiştir. Son yıllarda ise Edirne, aldığı göçlerle birlikte demografik ve kültürel yapısında yeni bir dönüşüm sürecine girmiştir.

Devam edecek...

Kaynaklar:

- 1- Keleş, Ruşen (2020) Kentleşme politikası, 17. Baskı.-İstanbul: İmge kitabevi, sf.45.
- 2- Kaya, Erol (2007) Kentleşme ve kentleşme.-İstanbul: Okutan yayınları, s.36
- 3- Lynch, Kevin (2022) Kent İmgesi, çev:İrem Başaran, 16. Basım.im-İstanbul: İş Bankası Yayınları, s.2
- 4- Güler, T.; Şahnagil, S.; Güler, H.; Kent kimliğinin oluşturulmasında kültürel unsurların önemi: Balıkesir üzerine bir inceleme: PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi, Aralık 2016, C:11, Özel Sayı, s.86
- 5- Es, Muharrem; Ateş, Hamza. (2010). Kent Yönetimi, Kentleşme ve Göç: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Yıl:2004, Sayı:(48). s.:240
- 6- Lynch, Kevin (2022) Kent İmgesi, çev:İrem Başaran, 16. Basım.im-İstanbul: İş Bankası Yayınları, s.8
- 7- Erdoğan, Nevrihal (2019) Osmanlı Payitahtı Edirne -mimar, tarihi, kültürel kent rehberi-. İstanbul: Yem Yayın, s.16

Ezan Vakitleri

İmsak	Güneş	Öğle	İkinci	Akşam	Yatsı
06:57	08:27	13:31	16:01	18:24	19:49

Yenigün
OFSET
edirneyenigun@hotmail.com
edirneyenigun@gmail.com
GAZETECİLİK VE MATBAACILIK

YEREL SÜRELİ YAYIN

Kuruluş: 5 Mayıs 2005

Kurucusu ve Sahibi:

Hasan Tahsin ERYONAR

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

Tarik ERYONAR

Haber Editörü

Özgür ORHAN

Tarih: 23 OCAK 2026 Sayı:6208

UETS adresi: 15602-06750-41933

Baskı, Yönetim, Yazışma Adresi:

Yenigün Ofset Gazete ve Matbaa Tesisleri

Çavuşbey Mahallesi Mumcular Sokak (Makedonya Kulesi Karşısı) No. 16/B EDİRNE

Tel: 0 (284) 213 51 82

WHATSAPP İHBAR HATTI: 0 541 225 27 57

İrtibat Bürosu:

Sabuni Mahallesi Bedesten Dış Dükkanlar No: 5 EDİRNE

Tel: 0 (284) 225 27 57 Tel/Fax: 0 (284) 214 33 31

Yıllık Abone Bedeli:5000 TL. - Şehirdışı Abone Bedeli:7500 TL. -

Resmi İlanlar Sütun cm:232 TL. - Zayı İlanı 300 TL.

Fiyatı 10 TL. - Eski gazete satış bedeli 20 TL - Fiyatlara KDV dahil değildir.

Renkli basılmasını istediğiniz özel ilan ve reklamlar pazarlığa tabidir.

GAZETEMİZDE YAYINLANAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.

www.edirneyenigun.com

Otomobil kamyonla çarpıştı

Kırklareli'nde hafriyat kamyonu ile otomobilin çarpıştığı kazada 1 kişi öldü, 1 kişi yaralandı. Alınan bilgiye göre, M.İ.

idaresindeki hafriyat kamyonu, Erikli köyü yakınlarında M.T. yönetimindeki otomobille çarpıştı. İhbar üzerine olay yerine sağlık,

polis ve itfaiye ekipleri sevk edildi.

Kazada otomobilde yolcu olarak bulunan Yahya Karlıdağ hayatını kaybetti. Yaralı sürücü M.T. ise ambulansla Kırklareli Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne kaldırıldı. (aa)

NÖBETÇİ

ECZANE

EDİRNE

EDİRNE CENT ECZANESİ

SABUNİ MAH. ÇİNGİRLER CAD. 25-209 EDİRNE
TEL: 0284 225 20 03

TEKİN ECZANESİ

YANCIKÇI SAHİN MAH. ATATÜRK CAD. NO:1 ESKİ SSK HASTANESİ
KARŞISI
TEL: 0284 225 10 64

BARAJ ECZANESİ

BİRİNCİ MURAT MAH.ZÜBEYDE HANIM CAD.36 SOK.ELBIKO
84 APT.D11TEL: 2842364017